

Prima instanță: Judecătoria Florești
Judecător: S. Caraman
Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți
Judecători: E. Ababei, N. Chircu, A. Garbuz

Dosarul nr. 2ra-282/17

DECIZIE

15 martie 2017

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Iulia Sîrcu
Sveatoslav Moldovan, Maria Ghervas
Mariana Pitic, Ion Druță

examinînd recursul declarat de către Arcana Viorica,
în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Arcana Viorica
împotriva Antoninei Dascăl și Dorin Dascăl, intervenient accesoriu Arcana
Anatolie, privind încasarea datoriei, dobînzii de întîrziere și a cheltuielilor de
judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 11 octombrie 2016, prin care s-a
respins apelul declarat de Arcana Viorica și s-a menținut hotărîrea Judecătoriei
Florești din 07 mai 2015,

c o n s t a t ă

La 13 iunie 2011, Arcana Viorica s-a adresat cu cerere de chemare în
judecată împotriva Antoninei Dascăl prin care a solicitat încasarea datoriei în
mărime de 61 500 lei, a dobînzii de întîrziere în sumă de 22 678, 04 lei și a
cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta a invocat că, la 27 noiembrie 2008, pîrîta a
solicitat reclamantei să-i vîndă materiale de construcție, cu amînarea plății pînă la
data de 06 decembrie 2008, fapt pentru care a fost de acord să semneze o recipisă
în acest sens și să confirme recepționarea mărfii solicitate în sumă de 61 500 lei.

După recepționarea mărfii și expirarea termenului acordat pentru achitare,
Arcana Viorica a apelat la Dascăl Antonina pentru restituirea sumei de bani
pentru marfa recepționată, la care ea a indicat ca îi va trimite fiul de peste hotare
suma de bani necesară și va achita.

Indică reclamanta că pîrîta de fiecare dată amîna sub diferite pretexte
achitarea datoriei.

Astfel, deoarece Dascăl Antonina amîna achitarea datoriei și tergiversa sub
diferite forme executarea obligației cu scopul expirării termenului de trei ani,
pentru a nu fi posibilă acționarea sa în mod legal în instanța de judecată, Arcana
Viorica s-a adresat cu prezenta cerere de chemare în judecată.

Pentru întreaga perioadă de întârziere de la 01 ianuarie 2009 și până la 31 mai 2011 solicită reclamanta Arcana Viorica și încasarea dobânzii de întârziere conform art. 619 alin. (1) Cod civil și art. 585 Cod civil în mărime de 22 678 lei.

Prin încheierea Judecătorei Florești din 14 martie 2012, s-a atras în proces la cererea reclamantei Arcana Viorica, în calitate de intervenient accesoriu Arcana Anatol (f.d. 56-57 vol. I).

Prin hotărârea Judecătorei Florești din 10 ianuarie 2013, cererea de chemare în judecată a Vioricăi Arcana împotriva Antoninei Dascăl, intervenient accesoriu Arcana Anatol, cu privire la încasarea datoriei și dobânzii de întârziere a fost respinsă ca neîntemeiată, fiind menținută încheierea Judecătorei Florești din 29 iunie 2011 privind aplicarea măsurilor de asigurare a acțiunii, până când hotărârea judecătorească devine definitivă, după care urmînd a fi considerată anulată.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 26 noiembrie 2013, s-a admis apelul declarat de Arcana Viorica, s-a casat hotărârea Judecătorei Florești din 10 ianuarie 2013 și s-a restituit pricina spre rejudecare primei instanțe, în alt complet de judecată.

Prin încheierea protocolară a Judecătorei Florești din 18 aprilie 2014 a fost atras în proces în calitate de copîrît Dascăl Dorin (f.d. 165-167 vol. I).

În ședința de judecată din 05 mai 2015, reieșind din considerentul că o parte din datorie a fost achitată (500 euro) reclamanta și-a modificat cerințele, solicitînd încasarea datoriei în sumă de 53 400 lei, a dobânzii de întârziere pentru întreaga perioadă de neexecutare a obligației pînă la 05 mai 2015 și a cheltuielilor de judecată legate de achitarea taxei de stat pentru depunerea cererii de chemare în judecată în sumă de 2 527,34 lei (f.d. 228 vol. I (verso)).

Prin hotărârea Judecătorei Florești din 07 mai 2015, cererea de chemare în judecată înaintată de Arcana Viorica împotriva Antoninei Dascăl și Dorin Dascăl, intervenient accesoriu Arcana Anatol cu privire la încasarea datoriei și dobânzii de întârziere s-a respins ca neîntemeiată. S-a dispus anularea sechestrului aplicat prin încheierea Judecătorei Florești din 29 iunie 2011 pe averea mobilă și imobilă și sumele de bani ale Antoninei Dascăl, la devenirea definitivă a hotărîrii.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 17 decembrie 2015, s-a admis apelul declarat către reprezentantul Vioricăi Arcana, avocatul Guțu Sergiu, s-a casat hotărârea Judecătorei Florești din 07 mai 2015 și s-a dispus scoaterea cererii de pe rol.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 22 iunie 2016, s-a admis recursul declarat de Arcana Viorica și recursul declarat de Dascăl Antonina, s-a casat integral decizia Curții de Apel Bălți din 17 decembrie 2015 cu restituirea pricinii la rejudecare la Curtea de Apel Bălți în alt complet de judecată.

Pentru a decide astfel, instanța de recurs a reținut că, instanța de apel neîntemeiat și eronat a dispus casarea hotărîrii primei instanțe și scoaterea cererii de pe rol din motiv că nu a fost respectată procedura prealabilă.

După rejudecarea pricinii, prin decizia Curții de Apel Bălți din 11 octombrie 2016, s-a respins apelul declarat de Arcana Viorica și s-a menținut hotărârea Judecătorei Florești din 07 mai 2015.

Nefiind de acord cu decizia menționată, la 28 decembrie 2016, Arcana

Viorica a declarat recurs, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii înaintate.

În motivarea recursului, recurenta a indicat că decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe sunt ilegale și neîntemeiate, fiind emise cu aplicarea eronată normelor de drept material. Invocă recurenta că instanțele inferioare incorect au calificat raporturile existente în prezentul litigiu. De asemenea, indică recurenta că instanța de apel incorect a aplicat prevederile legale cu privire la nerespectarea formei autentice a actului juridic, or în cazul dedus judecătii norma respectivă este inaplicabilă.

Conform art. 434 alin. (1) CPC, *recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.*

Având în vedere că copia deciziei integrale a instanței de apel a fost recepționată de către recurentă la 28 octombrie 2016, fapt confirmat prin avizul de recepție anexat la materialele cauzei (f.d. 92 vol. II), recursul Vioricăi Arcana se consideră declarat în termen.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 01 martie 2017, recursul Vioricăi Arcana a fost declarat admisibil.

Examinând argumentele invocate în cererea de recurs în raport cu materialele cauzei, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat, care urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri, din considerentele ce urmează:

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, *„instanța după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre”.*

Studiind actele judecătorești contestate, Colegiul ajunge la concluzia că atât instanța de apel cât și instanța de fond, la soluționarea prezentei cauze civile au aplicat eronat normele de drept material. În acest sens, Colegiul reține următoarele:

Referitor la concluziile primei instanțe precum că Dascăl Antonina la încheierea tranzacției respective a acționat în calitate de reprezentant al lui Dascăl Dorin, Colegiul menționează că aceasta este fundamentată în exclusivitate pe declarațiile pârîului Dascăl Antonina. În conformitate cu art. 118 alin. (1) CPC, *„Fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temelie al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel”.* Colegiul reține că pârîul Dascăl Antonina în susținerea poziției sale careva probe nu a prezentat. Totodată, în viziunea Colegiului concluzia unei instanțe de judecată nu poate fi întemeiată pe simple declarații, cu o puternică încărcătură de subiectivism. La caz, în conformitate cu art. 122 alin. (1) CPC, *„Circumstanțele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probațiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante”.* Astfel, având în vedere că pretențiile reclamantei derivă dintr-un contract valoarea obiectului căruia depășește suma de 1 000 lei, obiecțiile pârîului Dascăl Antonina urmau a fi probate în modul corespunzător.

Referitor la concluzia instanței de apel cu privire la nerespectarea formei autentice a actului juridic, Colegiul menționează că potrivit art. 212 Cod Civil, *„Forma autentică a actului juridic este obligatorie: a) dacă actul juridic are ca obiect înstrăinarea bunurilor imobile, cu excepția cazurilor prevăzute expres de lege; b) în cazurile prevăzute prin acordul părților, chiar dacă legea nu cere formă autentică; c) în alte cazuri stabilite de lege”*.

Raportînd norma legală enunțată la circumstanțele pricinii, Colegiul reține că în prezenta speță, respectarea formei autentice a contractului de vânzare-cumpărare nu este necesară, în măsura în care acordul dintre părți nu prevede astfel, iar obiectul contractului în cauză nu cade sub incidența art. 212 lit. a) Cod Civil. Or la caz, forma autentică nu reprezintă o condiție de valabilitate a actului juridic.

Cu privire la fondul cauzei, Colegiul menționează următoarele:

1. Pretenție privind încasarea datoriei.

Conform art. 208 alin. (1) Cod Civil, *„Actul juridic poate fi încheiat verbal, în scris sau în formă autentică”*.

Conform art. 210 alin. (1) Cod Civil, *„Trebuie să fie încheiate în scris actele juridice dintre persoanele juridice, dintre persoanele juridice și persoanele fizice și dintre persoanele fizice dacă valoarea obiectului actului juridic depășește 1000 de lei, iar în cazurile prevăzute de lege, indiferent de valoarea obiectului”*.

La caz, pretențiile reclamantei privind încasarea datoriei și a dobînzii de întîrziere derivă din recipisa semnată atît de Arcana Viorica și de Dascăl Antonina, din 27 noiembrie 2008 (f.d. 3 vol. I).

Deși în cadrul examinării cauzei s-a invocat faptul precum că parte a contractului de vânzare-cumpărare este Dascăl Dorin și nicidecum Dascăl Antonina, Colegiul reține că probe în acest sens nu au fost prezentate. Astfel, parte a contractului respectiv este Dascăl Antonina. Din acest considerent, pretențiile formulate în privința lui Dascăl Dorin urmează a fi respinse, or după cum s-a constatat, acesta nu este parte la raportul juridic litigios.

Conform art. 753 alin. (1) Cod Civil, *„Prin contractul de vânzare-cumpărare, o parte (vînzător) se obligă să predea un bun în proprietate celeilalte părți (cumpărător), iar aceasta se obligă să preia bunul și să plătească prețul convenit”*.

Colegiul menționează că în temeiul unui contract de vânzare-cumpărare, se nasc obligații reciproce și interdependente pentru ambele părți contractante. La caz, caracterul sinalagmatic al contractului se manifestă prin obligația vînzătorului de a transmite cumpărătorului bunurile solicitate precum și dreptul de proprietate asupra acestora, iar cumpărătorul se obligă să preia bunurile respective și să achite prețul convenit.

Din recipisa respectivă rezultă că Arcana Viorica a transmis, iar Dascăl Antonina a primit materiale de construcție în valoare totală de 61 500 lei. Deși din conținutul respectivei recipise nu reiese explicit obligația de plată a prețului la data de 06 decembrie 2008, în urma unei analize a materialelor cauzei Colegiul a ajuns la concluzia că viciul respectiv este acoperit prin declarațiile pîrîtei Dascăl Antonina, prin care ultima a confirmat că bunurile respective au fost procurate în

vederea construcției casei fiului său Dascăl Dorin (f.d. 50, 80 (verso), 138 vol. I).

În conformitate cu art. 131 alin. (1) CPC, *„Explicațiile date de părți și intervenienți asupra circumstanțelor care le sînt cunoscute și care au importanță în proces urmează a fi verificate și evaluate deopotrivă cu celelalte probe”*.

Avînd în vedere norma legală enunțată, Colegiul ajunge la concluzia că recipisa din 27 noiembrie 2008 în coraport cu declarațiile pîrtei Dascăl Antonina, denotă existența unui raport juridic guvernat de normele legale cu privire la contractul de vînzare-cumpărare.

Conform art. 572 alin. (2) Cod Civil, *„Obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit”*.

Colegiul reține că la data de 06 decembrie 2008, obligația Antoninei Dascăl de plată a prețului pentru materialele de construcție furnizate a devenit scadentă. Prin urmare, la 06 decembrie 2008, Dascăl Antonina urma să achite prețul stabilit - 61 500 lei.

Din materialele cauzei rezultă că la 05 mai 2015 reclamanta și-a modificat cerințele, solicitînd încasarea datoriei în sumă de 53 400 lei. Avînd în vedere că obligația de plată a prețului nu a fost executată, Colegiul ajunge la concluzia că pretenția formulată de Arcana Viorica cu privire la încasarea datoriei în sumă de 53 400 lei, este întemeiată și urmează a fi admisă.

2. Pretenția cu privire la încasarea dobînzii de întîrziere.

Conform art. 617 alin. (1) Cod Civil, *„Dacă nu execută obligația în urma somației primite după scadență din partea creditorului, debitorul se consideră în întîrziere ca urmare a somației”*.

Conform art. 617 alin. (2) lit. a) Cod Civil, *„Nu este necesară somație în cazul în care este stabilită o dată calendaristică pentru executarea obligației”*.

Conform art. 619 alin. (1) Cod Civil, *„Obligațiilor pecuniare li se aplică dobînzii pe perioada întîrzierii. Dobînda de întîrziere reprezintă 5% peste rata dobînzii prevăzută la art. 585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Este admisă proba unui prejudiciu mai redus”*.

După cum s-a constatat mai sus, prin recipisa din 27 noiembrie 2008, Dascăl Antonina la 06 decembrie 2008 urma să achite prețul stabilit. Astfel, începînd cu 07 decembrie 2008 Dascăl Antonina este pusă în întîrziere. Prin urmare, creditorul Arcana Viorica prin prisma art. 619 alin. (1) Cod Civil este îndreptățită să solicite dobînzii de întîrziere pentru întreaga perioadă de neexecutare a obligației de plată a prețului de către Dascăl Antonina.

În conformitate cu art. 27 alin. (1) CPC, *„Disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rînd a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare”*.

Avînd în vedere principiul disponibilității enunțat și anume, posibilitatea persoanei de a dispune liber de dreptul subiectiv material, Colegiul constată că reclamanta solicită încasarea dobînzilor de întîrziere pentru perioada 01 ianuarie 2009 - 05 mai 2015.

Reieșind din considerentul că la 10 iulie 2012, în contul stingerii datoriei a

fost achitată suma de 8 100 (echivalentul a 500 Euro), instanța de recurs va delimita perioada de întârziere precum și cuantumul sumei din care urmează a fi calculată dobânda de întârziere, după cum urmează: dobânda de întârziere pentru perioada 01 ianuarie 2009 - 09 iulie 2012 urmează a fi încasată reieșind din suma de 61 500 lei, iar pentru perioada 10 iulie 2012 - 05 mai 2015 reieșind din suma de 53 400 lei. Studiind calculele prezentate de către reclamantă în susținerea pretenției respective (f.d. 114 (verso), 211-227 vol. I), Colegiul consideră necesar de a încasa dobânda de întârziere pentru perioada 01 ianuarie 2009 - 09 iulie 2012 în sumă de 27 324,53 lei, iar pentru perioada 10 iulie 2012 - 05 mai 2015, 14 668,18 lei, în total 41 992,71 lei.

3. Pretenția cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată.

Studiind materialele cauzei, Colegiul reține că Arcana Viorica a suportat cheltuieli legate de achitarea taxei de stat și anume:

1. Taxa de stat achitată la depunerea cererii de chemare în judecată în sumă de 2 525,34 lei (f.d. 5 vol. I).
2. Taxa de stat achitată la depunerea cererii de apel în sumă de 1 894 lei (f.d. 107 vol. I).
3. Taxa de stat achitată la depunerea cererii de apel în sumă de 1 383,75 lei (f.d. 6 vol. II).
4. Taxa de stat achitată la depunerea cererii de recurs în sumă de 1 205,88 lei (f.d. 37-38 vol. II).
5. Taxa de stat achitată la depunerea cererii de recurs în sumă de 1 454 lei (f.d. 94 vol. II).

În conformitate cu art. 94 alin. (1) CPC, „*Instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pîrîtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului*”.

Avînd în vedere norma legală enunțată, cît și faptul că s-a constatat temeinicia pretențiilor formulate de Arcana Viorica, Colegiul consideră necesar de a încasa din contul Antoninei Dascăl, cheltuielile de judecată legate de achitarea taxei de stat, suportate de către Arcana Viorica, în sumă de 8 462,97 lei.

În astfel de circumstanțe, Colegiul ajunge la concluzia de a casa decizia Curții de Apel Bălți din 11 octombrie 2016 și hotărîrea Judecătorei Florești din 07 mai 2015 și de a soluționa cauza în fond pronunțînd o nouă hotărîre de admitere a acțiunii.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Arcana Viorica.

Se casează integral decizia Curții de Apel Bălți din 11 octombrie 2016 și hotărîrea Judecătorei Florești din 07 mai 2015, emise în pricina civilă la cererea

de chemare în judecată depusă de Arcana Viorica împotriva Antoninei Dascăl și Dorin Dascăl, intervenient accesoriu Arcana Anatolie, privind încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

Se pronunță hotărâre nouă, după cum urmează:

Cererea de chemare în judecată depusă de Arcana Viorica împotriva Antoninei Dascăl, intervenient accesoriu Anatolie Arcana privind încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată, se admite integral.

Se încasează din contul Antoninei Dascăl în beneficiul Vioricai Arcana datoria în sumă de 53 400 lei (cincizeci și trei mii patru sute lei), dobânda de întârziere în sumă de 41 992,71 lei (patruzeci și una mii nouă sute nouăzeci și doi lei 71 bani) și cheltuielile de judecată legate de achitarea taxei de stat în sumă de 8 462,97 lei (opt mii patru sute șaiszeci și doi lei 97 bani), în total 103 885,68 lei (una sută trei mii opt sute optzeci și cinci lei 68 bani).

Cererea de chemare în judecată depusă de Arcana Viorica împotriva lui Dascăl Dorin, intervenient accesoriu Arcana Anatolie, privind încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată, se respinge ca neîntemeiată.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,
judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii:

Sveatoslav Moldovan

Maria Ghervas

Mariana Pitic

Ion Druță